Попадюк Р. В.,
Ярощук В. О.
Харківський національний університет
Повітряних Сил імені Івана Кожедуба

ШЛЯХИ ЗАПОБІГАННЯ ТА НЕЙТРАЛІЗАЦІЇ КІБЕРЗАГРОЗ ТА КІБЕРБЕЗПЕКА

Національна безпека України істотно залежить від забезпечення кібербезпеки. Технічний прогрес не стає на місці, тому дана залежність від кібератаки зростатиме. Регулювання відносин у кіберпросторі потребує постійного оновлення.

Традиційно, кіберзагрозам, піддаються стратегічно важливі об'єкти економічного, інфраструктурного та військово – оборонного секторів, зокрема, підприємства енергетичної й атомної галузі, транспортування газу та нафти, обслуговування ліній електромереж, що використовують інформаційно-телекомунікаційні системи.

Наслідки терористичних посягань на об'єкти критичної інфраструктури можуть бути руйнівними в економічному й соціальному значенні.

По запобіганню та нейтралізації кіберзагроз під час воєнного стану треба виконувати ряд інструкцій:

- проводити аналіз даних про кіберінциденти;
- систематично оновлювати і сканувати ПК;
- проведення практичних семінарів з питань кіберзахисту;
- розміщення рекомендацій щодо протидії сучасним видам кібератак та кіберзагроз;
- використання ліцензійного програмного забезпечення і антивірусного забезпечення;
- сканування портів;
- перевіряти змінні носії;
- блокування шкідливих веб-ресурсів;
- користуватися шифрованими з'єднаннями;
- відстеження видалених робочих місць;
- контроль трафіку;
- зберігання електронних архівів;
- використання надійних паролів.

Сучасні інформаційні технології, локальні та глобальні комп'ютерні мережі надають можливість доступу до великої кількості інформації не лише органам державної влади, але й пересічним громадянам.

Разом з тим, щоденне збільшення обсягів даних та інформації, які обробляються, спонукає до необхідності їх захисту від протизаконних посягань, що, у свою чергу, ставить першочерговим завданням перед правоохоронними органами ефективно та професійно діяти щодо забезпечення кібербезпеки.

У даному напрямі надзвичайно важливо розуміти загрози кіберпростору, серед яких центральне місце посідає кіберзлочинність, і дослідження яких здійснюють провідні світові експерти та міжнародні організації.

В Збройних Силах України, втрата стратегічно важливої інформації, вихід з ладу обладнання – все це є ймовірними наслідками ставлення до ативірусного захисту. Є ряд інструкцій, в яких постає питання кіберзахисту та захисту інформації. Прямий обов'язок кожного військового оператора, їх дотримуватись, для запобігання шкідливої дії комп'ютерних вірусів.

Зазвичай, кібератакам піддаються важливі об'єкти критичної інфраструктури, внаслідок чого в їх роботі з'являються помилки та втрата даних.

Не тільки посадові інструкції, а і аналіз та дослідження автоматизованих комп'ютерних систем, може запобігти знищенню важливої інформації об'єкта.

Особливої уваги треба приділити неліцензованим програмам. В роботі вони не відрізняються від оригінальних, так само виконують свої завдання, але завдяки їм відбувається втрата і контроль над даними, противник має доступ до всієї важливої інформації.

Також важливо, під час копіювання електронного документа з електронного носія, обов'язково має бути виконана перевірка цілісності, достовірності та авторства даних на цьому носії.

При виникненні надзвичайних ситуацій необхідно оперативно визначити, оцінити і обробити загрозу, настання якої впливає на діяльність всієї інфракструри в цілому.

По можливості швидко забезпечити відновлення діяльності роботи системи. Здійснити резервне копіювання баз даних та інших особливо важливих даних.

Добре підготовлені працівники зможуть попередити можливість виникнення інциденту, пов'язаного з кібербезпекою, або принаймні зможуть швидше і краще визначити, що такий інцидент почався.